

Column Rik Crutzen

De fietser is gevaarlijker dan de fiets

De Tweede Kamer debatteert vandaag over verkeersveiligheid. In aanloop daarnaartoe heeft verkeersminister Barry Madlener een Kamerbrief gestuurd over de aanpak om de verkeersveiligheid van elektrische fietsen (inclusief fatbikes) te verbeteren. Een eerdere motie riep de regering op om maatregelen te nemen die specifiek op fatbikes van toepassing zouden moeten zijn, zoals het invoeren van een helmplicht en een minimumleeftijd. Die oproep komt volgens mij voornamelijk voort uit het stereotiepe beeld van de bestuurder. Bij elektrische fietsen denken we eerder aan de grijze brigade die in het weekend door het Limburgse Heuvelland toogt, terwijl fatbikes doorgaans geassocieerd worden met onbezonnen jongeren. De minister ziet gelukkig in dat het een heilloze weg is om een onderscheid te maken tussen fatbikes en andere elektrische fietsen. Ieder onderscheidend kenmerk kan met gemak omzeild worden.

Gedrag
En dat gebeurt nu al. Fabrikanten en consumenten springen hierop in door bijvoorbeeld het installeren van dunneren banden en het opsplitsen van zadels. Het zijn ook niet de kenmerken die een elektrische fiets onveilig maken. Dat zijn de snelheid van de fiets en met name het gedrag van de fietser. Het maken van een onderscheid tussen fatbikes en andere elektrische fietsen is naast heilloos ook irrelevant. Als je maatregelen zou willen invoeren zoals een helmplicht of een minimumleeftijd, zouden die met hetzelfde gemak voor al deze voertuigen kunnen gelden. Dat voorkomt creatief geknutsel aan fietsen en maakt handhaving eenvoudiger. De reden waarom de minister deze maatregelen niet neemt, is dat het

te vroeg is om te concluderen dat er daadwerkelijk sprake is van een verhoogd risico. Het aandeel van elektrische fietsen bij verkeersdoden onder fietsers steeg van 32 procent in 2019 naar 43 procent in 2023, maar bezit en gebruik zijn in diezelfde periode ook toegenomen. Iedere verkeersdode is er een te veel en ook slechts de top van de piramide. De impact op verkeersveiligheid reikt van kleine ongevallen tot serieus hersenletsel. Er is bijvoorbeeld

een toename te zien van het aantal jongeren dat op de spoedeisende hulp terecht komt als gevolg van een ongeval met een elektrische fiets. **Snelheid**
Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat wil dan ook de huidige aanpak versterken. De huidige aanpak bestaat uit een combinatie van communicatie, handhaving en markttoezicht. Dat beslaat zo ongeveer de gehele gereedschapskist die

Er is veel rumoer rond de fatbike. FOTO ANP

beleidsmakers voorhanden hebben bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Hoe effectief een aanpak is, hangt af van hoe en welk materiaal uit die gereedschapskist gebruikt wordt. Handhaving op snelheid gebeurt al en wordt terecht gezien als een sluitstuk en geen oplossing voor dit vraagstuk. Markttoezicht heeft bijvoorbeeld betrekking op de aanwezigheid van sjoemel-software om tijdelijk de snelheid te begrenzen. Dat mag nu al niet.

Gewaagd
Het inzetten van *geofencing* is een gewaagde gedachte die onderzocht gaat worden naar aanleiding van een motie van Caroline van der Plas (BBB). Dit biedt de mogelijkheid om trapondersteuning van elektrische fietsen te begrenzen binnen een bepaald gebied. Al deze mogelijke maatregelen grijpen in op het beperken van de snelheid van de fiets en daarmee ook de kans op brokken van de fietser. Die laatste blijft nog grotendeels buiten schot. Het blijft beperkt tot mensen wijzen op de risico's die ze lopen onder de vlag van de campagne 't kan hard gaan'. Als het daadwerkelijk onbezonnen jongeren zouden zijn op fatbikes, dan gaat alleen het wijzen op risico's weinig zoden aan de dijk zetten. Het is niet zo dat jongeren risico's niet in kunnen schatten, maar dat ze denken dat ze risico's makkelijk de baas kunnen zijn. Als we hier iets aan willen doen, dan moeten we die jongeren serieus nemen en niet met een campagne-kluitje het riet insturen.

Rik Crutzen is hoogleraar gedragsverandering en technologie aan de Universiteit Maastricht.

REAGEREN?
opinieredactie@delimburger.nl

Op de Korrel

IVO KOK

'Anders denken' voor Calimero en vooral door Calimero

Goed nieuws voor alle Calimero's onder ons: de landelijke overheid gaat 'anders denken'. Want de Randstad is groot en de regio's zijn klein, en dat is niet eerlijk, o nee! Om die regio's nou eens eindelijk op zijn minst het gevoel te geven dat ze ook volwaardig deel uitmaken van het Koninkrijk der Nederlanden is er een ambtelijke cultuuromslag nodig, zo hebben ze in Den Haag bedacht.

Het gaat daarbij niet om geld. Althans, niet in de eerste plaats. Nee, het draait erom dat je door 'anders denken' maatwerk levert. Wat kan er in een bepaalde regio wél in plaats van stug vasthouden aan allerlei al dan niet overbodige regeltjes. Werk samen, leg verbanden en durf vooral ook uitzonderingen te maken. Van wezenlijk belang is dat het initiatief bij de regio's komt te

liggen. Die moeten vervolgens dan ook een keertje stoppen met zich alleen maar achtergesteld voelen, de eierdop afwerpen en de kans grijpen die het Rijk ze nu wil bieden. Anders gezegd: stop met klagen en kom met ideeën. Natuurlijk kun je de nieuwe gedachtegang met enig cynisme beschouwen. Zo gemakkelijk zal het immers niet zijn om de ambtelijke molen plots anders te laten

draaien. Om (top)ambtenaren die al jaren op hun plek zitten en meer macht hebben dan menigeen denkt, plots anders te laten denken. Maar als je de azijn even weglaat, zou je als regio met een beetje goede wil ook een serieuze kans kunnen zien. En meer nog dan dat: je zou er een voorbeeld aan kunnen nemen, door ook binnen de regio zelf anders te gaan denken. Door

maatwerk te leveren en niet bang te zijn om uitzonderingen te maken. Door af te dalen uit je ivoren toren en te kijken naar wat wél kan, waardoor bijvoorbeeld ondernemers niet langer het gevoel hebben aan de lopende band door de gemeente gepest en tegengewerkt te worden. 'Anders denken', Calimero zou er weleens heel veel baat bij kunnen hebben, o ja.